Published and distributed under permit (No. 731), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — Число 277. — Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 29. падолиста, 1921.

VOL. XXIX. — No. 277. — Jersey City, N. J., Tuesday, November 29, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ДЕРЖАВИ ПРИХИЛЬНО ВИСКАЗУЮТЬСЯ ПРО ПЛЯН ГАРДИНҐА

ВАШИНГТОН, 26. падолиста. — Плян уряду Злучених Держав завести на будуче постійні щорічні конференції держав для полагодження ріжних межинародних справ стрінувся з одобренням ріжних держав, представлених на вашингтонській конференції.

Межи инчими, котрі висказали своє признаниє для пляну президента Гардинґа, був французький представник Вівіяні. Так само прихильно віднеслися представники Італії, Англії, Япану і Китаю.

Всі сі заяви відносяться лише до загального пляну. Коли плян прибере більше означені форми, тоді річ ясна становище неодного може змінитися.

В СЕНАТІ ПОВСТАЄ ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПЛЯНУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН, 27. падолиста. — Що в американськім сенаті проект президента Гардинґа стрінеться з опозицією, на се вказує видана нині заява сенатора Бори.

Свого часу сенатор Бора вів завзяту кампанію проти тодішнього президента Вилсона та його проекту ліґи народів. Нині він виступає однаково завзято проти проекту президента Гардинґа як замаскованої ліґи народів. Сенатор Бора заявляє, що хоч ще нема докладного пляну товариства народів, пропонованого президентом Гардинґом, все таки можна уже тепер сказати, що воно буде робити те саме, що тепер робить Ліґа Народів. Сенатор Бора заявляєся проти всякої ліґи народів, без огляду на те, як вона називається: чи вона називається просто і явно, чи укривається під другим іменем; він каже, що рожа буде однаково пахнути, без огляду на те, як її назвете.

Через те він не бачить ніякої причини, для якої члени Ліґи Народів, яких є 48, малиби відкликати свої підписи для Ліґи Народів, а переносити їх для товариства народів, пропонованого Гардинґом. Як Ліґа Народів щонебудь робить, то її члени не будуть бачити причини, для якої вони малиби діставати від Америки що 90 днів новий плян нової межинародної організації. Европа може дуже легко прийти до переконання, що по кождих президіяльних виборах в Америці вона дістане новий проект.

Далі сенатор Бора підносить проти проекту президента Гардинґа другий закид. Він звертає увагу, що Ліґа Народів опирається на виразній письменній умові, подібній як Злучені Держави опираються на писаній конституції. Президент Гардинґ пропонує товариство народів, яке малоби опиратися не на писаній умові, але на неписаній порозумінню, щось неможби англійська конституція. Инчими словами, на думку Бори, дипльомати ріжних держав малиби зїздитися на наради хиба з такими обмеженнями своїх повновластий, які їм самим подобається на себе наложити. Такий процедур сенатор Бора уважає хоч куди гіршим від теперішнього обовязуючого в Лізі Народів, де письменна умова хочби ту заслугу має, що обмежає права та повновласти учасників.

Наконець сенатор Бора звертає увагу, що товариство народів, під якою назвою вонoб не виступало, булоби зі становища американської конституції межинародною умовою, а тим самим потребувалоби до впровадження в життя потвердження зі сторони американського сенату.

КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК ПОШИРЯЄТЬСЯ НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА., 27. падолиста. — Кавецький страйк, котрий почався в Ню Йорку, переноситься уже до Філадельфії, котрої кравецькі боси поспішили на поміч нюйорським.

Нині відбулися тут величезні зібори кравецької юнії, на котрих бесідники закликали робітників витримати в страйку і сильною організацією навчити підприємців шанувати на будуче робітничі юнії.

Страйк починається о 10. годині рано в понеділок.

ПОЖАР ТЕАТРУ.

НЮ ГЕЙВЕН, Конектикат, 27. падолиста. — Нині вечером коло пів до осьмої години вибух пожар в Біалто Тіатер, на Коледж стріт. Пожар мав початися від кадила, яке палили на сцені. Огонь розгорівся так скоро, що обняв велику частину людий. Через дві майже години театр горів полумінь, високою як сусідний десять-поверховий готель Тефт. Як лише полумінь бухнула на сцені, з ріжних частий сцени понеслися оклики „Огонь". В одну мить повстала серед публики страшна поляка. Всі почали втікати, тиснучися до виходів, тратуючи себе взаємно. Театр став видовищем таких страшних сцен, що аж дивно що лише тільки людий покалічено. Для опіки над попареними та побитими до пожару завізвано просто усіх лікарів міста.

Досі відкрито чотири трупи, з котрих двох уже розпізнано. З них один старий мущина погиб від зломання карку, видно від упадку. Число поранених та попарених, котрими заопікувалися лікарі, виносить до пів остки.

12,000 ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ НА СТРАЙКУ.

Ню Орлінс, 25. падолиста. Коло дванайцять тисяч робітників, занятих при ладованю кораблів, вийшло нині на страйк для симпатії зі залогами кораблів, що вийшли на страйк кілька днів тому, протестуючи проти знижки робітничої заплати. Корабельні та вантажні підприємці заявляють що вони мають подостатком страйколомів.

ФОШ ДІСТАЄ ДИВНІ ДАРУНКИ.

Підчас своєї подорожи по Америці французький ґенерал Фош дістає в ріжних місцях дарунки, деколи зовсім небувалі. В четвер, приміром, він був в Мейсен Сити в стейті Айова; підас урочистости представник Американського Леґіону вручив йому свиню честерської білої раси, відомої під іменем „гордість стейту Айова". Ґенерал з усміхом приняв подарок і вислав свиню до Франції разом з диким котом, которого йому подаровано на конвенції Американського Леґіону в місті Канзас.

СМЕРТЬ СТАРУХИ, ЩО БУЛА ЗАМУЖЕМ 8 РАЗІВ.

В місті Бриджпорт, стейт Конектикат, померла затроєна газом 83-літна старуха Елен, котра була відома зі свого зручного посередництва при „викликуванню духів". Поліція розвела слідства за її родиною і переконалася, що вона була замужем аж 8 разів. Чотирох з них померло, двох пропало, а з двома розвелася.

Поліція старається розслідити, женщина погибла від случаю від наслідком самоубийства. Поліція схиляється до думки, що має до діла зі самоубийством, але дочка погибшої думає, що се був нещасний случай.

ВІЧЕ В БОФАЛО, Н. Й.

відбудеться

В НЕДІЛЮ, 4-го ГРУДНЯ в галі церковний св. о. Николая при ул. Клинтон і Онейда стр. точно о год. 2.30 пополудни.

Буде промовляти Др. Л. Мишуга.

77-79 КОМІТЕТ.

НА ПОМІЧ РІДНІЙ ШКОЛІ В ГАЛИЧИНІ.

Комітет Злучених Товариств Помочі Україні в Нюарку, Ню Джерзі, післав на руки Українського Педаґогічного Товариства, Львів, 50 долярів на фонд Рідної Школи в Галичині (число реджістр. посилки 95656).

„РІДНІ МОВИ" „УКРАЇНСЬКОГО" СОВЄТСЬКОГО УРЯДУ?

Американський федеративний Комітет Помочі Росії", котрий стоїть в звязи з большевицьким бюром в Ню Йорку і міститься навіть в тім самім уряді, розсилає бляньки на так звані „фуд дрефти" для висилки поживи в совєтську Росію і „совєтську Украіну". Пояснення на блянкеті написані трома мовами: по англійськи, московськи і жидівськи.

„Украінської мови не було, нема і не буде". — як казав царський міністер.

ДІЯВОЛЬСЬКИЙ МАХІЯВЕЛІЗМ ЛЯХІВ.

Польська преса як на команду получила справу невдатної виправи Карла на Угорщину з протипольськими заворушеннями у Східній Галичині і страшить Францію, що ціла українська акція в краю ведеться за німецькі гроші. Від часу, як Ляхи страшили Західну Европу, що Галицька Република се держава большевицька, не видумали вони ще підлішої брехні. Звертаємо на се увагу наших людий щоб відповідно парадіювали польські затії.

СВОБОДА

РОБІТНИЧА ГАЗЕТА.

Загал української еміґрації в Америці — це робітники, все одно, чи вони працюють руками, чи головою. На ділі умових робітників в нас дуже мало. Тому „Свобода" не може йти проти інтересів робітників і николи не йде. „Свобода" подає точні інформації про робітничий рух, присвячує робітничій справі богато місця у вступних статтях і старається освідомити українських робітників про їхні права й обовязки.

А що другі газети, писані українською мовою, поборюють „Свободу" і називають її буржуазною газетою, то це проста неправда.

Хто пильно читає „Свободу", той вже за один тиждень переконається, що „Свобода" українська робітнича газета.

ТОМУ КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК ПОВИНЕН ЧИТАТИ „СВОБОДУ".

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сіті і заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

Гроші посилати чеками або моні-ордерами:

„SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

СТЯГАННЄ ПОЛЬСЬКИХ БАНКНОТІВ.

Польська краєва позичкова каса (Польска Країова Каса Позичкова) у Варшаві стягає з обігу слідуючі банкноти: ноти на 100 марок з датою 15. лютого 1919, на 500 марок з датою 15. січня, на 1000 марок з датою 17. мая 1919. Сі ноти будуть неважні з днем 15. грудня 1921. Всі філії згаданої Каси будуть вимінювати сі банкноти до 15. січня 1922 р. за ноти нових емісій.

ПОЛЬСЬКА ГОСПОДАРКА.

З Варшави подають, що два вагони американського допомогового комітету з біллєм, одінієм та обувою, призначені для дітий у Львові, десь пропали. Після довгого шукання удалося віднайти їх на одній стації, однача були вони вже зовсім вирабовані.

СВЯТО 1. ЛИСТОПАДА У ВІДНІ.

Треті роковини проголошення суверенности й державности українського народу у Сх. Галичині святкувала віденська еміґрація 1. с. м. По Службі божій в церкві св. Варвари, відправленій о. Білинкевичом та повній чуття проповіди о. Гулина відслужено панахиду по жовнірах героях української армії, що лягли головами за нашу державну ідею. В церковнім святі взяли участь представники Гал. Уряду з президентом Петрушевичом на чолі, член Директорії А. Макаренко й еміґранти та українські мешканці Відня.

В полудне відбулася в салі „Легреґаус'і" святочна академія для вшанування памяти великої події. Отворив її глибоко обдуманим, повним достоїнства словом др. Роман Перфецький. Від Союза Старшин промовив п. Околот, даючи щирий вислів настрою, що вяже українську еміґрацію у Відні й по всій чужині з тими, що там в краю стоять у важкій боротьбі з наїзниками.

Представники робітництва п. Римар підчеркнув солідарність робітництва з усіми другими суспільними групами народу. П-ні Залізнякова зазначила високу свідомість національного обовязку в українським жіноцтві, а п. І. Федів, промовляючи за студенство, підчеркнув зрілість нашої академічної молоді, що не забуваючи ні на хвилю про будучність і приготовлене до трудної щоденної праці, яка чекає українську суспільність на всіх областях державного життя, — дозволяє їй іти все в першім боєвім ряді. П. ред. В. Андрієвський зложив Галичанам привіт від Наддніпрянщини.

Артистичний пир зготовив учасникам академії наш поет п. П. Карманський, відчитуючи кілька своїх ліричних віршів. Його строфи, що наче сковують у форми твердого мармору кипучий світ чуття поета, збудили у спомин присутних страхіття переживань недавнього минулого. Ліричний кольорит голосу прелеґента скріплював незатерте вражіння його поетичних слів.

Хор „Тримбіти" під орудою п. Охримовича звеличав святочний день бадьорим відспіванням пісні Карманського: „На Сян, на Карпати".

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ЧЕСЬКА ГАЗЕТА ПИШЕ, ЩО СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ БУДЕ СКОРО ВИРІШЕНА.

ПРАГА, 11. падолиста. — Тутешня чеська газета „Народні Політіка" пише, що Чехословаччина прирікла Польщі незаінтересованість у справі Східної Галичини, але ся справа вже небаром буде вирішена аліянтами в Парижі.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ВИСУНУЛАСЬ НА ПЕРШИЙ ПЛЯН.

ЛЬВІВ, 11. падолиста. — Краківська польська газета „Глос Народу" пише, що справа Східної Галичини по ухваленню резолюції Лігою Народів і передачі її аліянтській Найвисшій Раді висунулась на перший плян в міжнародній політиці.

АЛІЯНТСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ У ВАРШАВІ В СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

ЛЬВІВ, 11. падолиста. — Польські часописі доносять з Варшави, що англійський і французький посол у Варшаві звернулися з представленнями до польського міністра заграничних справ у справі Східної Галичини.

ЛЯХИ ВОЗЯТЬСЯ ЗІ СВОЄЮ „АВТОНОМІЄЮ" ДО УКРАЇНЦІВ В ПРАЗІ.

ЛЬВІВ, 12. падолиста. — Тутешня польська газета „Хвіля" доносить з Варшави, що серед тамошних аліянтських дипльоматичних посольств говорять, що польський міністер заграничних справ Скірмунт виїхав до Праги на переговори з галицькими Українцями в справі автономії для Галичини. Він хоче зблизитись до галицьких Українців на еміґрації за посередництвом чеського премієра міністра д-ра Бенеша. По переговорах в Празі виїде до Парижа і до Лондону.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР ГОВОРИТЬ ПРО ПОТРЕБИ „РУСКОГО" НАРОДУ „ВСХОДНЬОЇ МАЛОПОЛЬСКИ".

ЛЬВІВ, 12. падолиста. — Польський президент міністрів Поніковський виголосив в Кракові промову, в якій м. і. згадав і про Галичину. Назвав її „всходньою малопольскою" і казав, що „уряд Польщі числиться з потребою задоволення потреб „руского" населення „всходньої малопольскі", та що від сього не здержить його се, що в будинках св. Юра викрито тайні комуністичні збори.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ МАЄ ПРИЇХАТИ ДО АМЕРИКИ.

ЛОНДОН, 27. падолиста. — Британський премієр Ллойд Джордж має виїхати в суботу кораблем „Аквітанія" до Америки, щоби взяти участь у вашингтонській конференції.

ІТАЛІЙСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

РИМ, столиця Італії, 27. падолиста. — В кількох містах Італії уладжено бурливі демонстрації проти Франції з причини, що французький премієр Бріян висловився з кпинами про італійську армію вчасі свого побуту у Вашингтоні.

АНГЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ЗБЛИЖЕННЄ.

БЕРЛИН, 27. падолиста. — Англійська королева Марія замовила в Берлині для себе два строї. Кажуть, що се причиниться до віднови англійсько-німецького зближення.

ЦАРСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ ПОБОРОВ ПОВСТАННЄ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, столиця Московщини, 27. падолиста. — Бувший царський ґенерал Шнацов, котрий недавно дістав від большевиків помилуваннє, обняв команду над червоними військами. Він поборов повстаннє на Україні.

ПОВСТАНЦІ В ЖИТОМИРІ.

БЕРЛИН, 12. падолиста. (Вл. кор. „Свободи"). — Повстанчий загін під проводом отамана Заболотного заняв 6. падолиста о 12. годині дня місто Житомир. Цілу „чрезвичайку" застукано в її помешканні й там же розстріляно. Арештованих політичних випущено з вязниці. Частину „ісполкома" й 80 комуністів зарубано шаблями за містом. Загін пробув у Житомирі до 7. години вечора, а тоді відійшов до головних повстанчих сил.

Большевики в своїх повідомленнях пишуть, що повстанці забили в Житомирі 3000 большевицьких урядовців і комуністів.

РОЗСТРІЛИ В КАТЕРИНОДАРІ.

ВІДЕНЬ, 10. падолиста. — Катеринодарська часопись „Ізвестія" подає лісту осіб, розстріляних большевиками за участь в останніх виступах проти совітської влади.

Імена розстріляних мучеників усе здебільшого чисто українські: старшини-козаки: Зайченко, Петренко, Науменко, Пащенко, Дервинець, Усатий, Павленко, Кравцов, Григоріїв, Лапшин, Сіромаха, Авсієнко, Хоменко, Манич; бувші полковники: Федоренко, Щеглов, Буза, Аксенів, Волошин; професори: Яковенко, Логінов, Разсказов; інженери: Марченко, Голубов, Ліфщиц, Андріянов; купець Супрунов; священики: Федір Спаський, Нил Макаренко й, нарешті, заштатний епископ Евсей.

Опріч того розстріляно ще 67 кубанських і 28 чорноморських козаків, імена яких невідомі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ОПОВІСТКА.

ДИПЛЬОМАТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ (ГАЛИЦЬКОЇ) НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ В АМЕРИЦІ.

Від. II. (фінанс.-торг.)

Ч. 617. Вашингтон, 22. падолиста, 1921.

Подається до загального відома, що сі тимчасові довжні записи (бонди) Позички Національної Оборони, які буде виставляти Фінансово-Торговельна Місія, почавши від 25. падолиста, 1921, буде підписувати тільки один член місії, др. Лука Мишуга.

Сі бонди будуть таксамо важні як і ті, які підписували оба члени місії, се є др. Р. Березовський і др. Л. Мишуга.

Др. Березовський виїздить з Америки в службових справах до місця осідку нашого Правительства.

ЗА ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНУ МІСІЮ:

Др. Березовський **Др. Мишуга.**

УКРАЇНЦІ У ВІДНІ.

Запомоговий комітет. — Припинення „Нової Доби".

(Від власного кореспондента).

У Відні засновано „Український Комітет" для допомоги українським емігрантам без ріжниці партійної приналежности. Головою комітету обрано д-ра Бориса Матюшенка. Уряд З. У. Р. пожертвував комітетови 100 тисяч австр. корон. у Берліні др. Матюшенко зібрав на цїли комітету коло 20 тисяч нім. марок. Комітет закладає майстерні, бюро праці для безробітних та інші запомогові заклади.

У віденській українсько-комуністичній часописі „Нова Доба" надруковано повідомлення В. Винниченка про те, що закордонна група української комуністичної партії роспускається й видання „Нової Доби" припиняється. Мабуть, не стало фондів.

ЮВИЛЕЙ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

БЕРЛІН, 10. XI. (Вл. кор. „Свободи"). — У місяці березні с. р. сповнилося 25 років поетичної й літературної діяльности одного з найбільших сучасних українських поетів Богдана Лепкого. Ювилят не жив ще тоді в Берліні, а тому місцева українська колонія не мала змоги достойно вшанувати його. Скористувавшись днем уродин поета, українське посольство в Берліні влаштувало вчера, 9. листопаду; урочистий вечір в його честь.

До палати посольства прибула вся берлінська українська колонія. Ювилята, який прибув у супроводі своєї дружини, стрінуто грімкими оплесками. Посол др. Р. Смаль-Стоцький привітав проф. Лепкого теплою промовою, в якій особливо підніс невтомну працю ювилята на користь українського відродження. Представник громадських і політичних організацій з Великої України, проф. В. Коваль, склав ювилятови поклин од Великої України і в своїй промові підкреслив той великий вплив, який мав проф. Лепкий на наше молоде покоління та на створення ідеї єдиної неподільної України.

Богдан Лепкий, глибоко зворушений, одповів на ці привітання двома промовами, в яких висловив свою непохитну віру в остаточну перемогу единого для всіх Українців національного ідеалу — в утворення вільної і самостійної української держави.

Студентський хор під орудою проф. Е. Турули відспівав „Ще не вмерла" й „Не пора", а також низку інших пісень. Від імени українського студентства в Берліні, перед яким проф. Лепкий має великі особисті заслуги, йому піднесено гарну адресу з підписами студентів.

Товариська частина вечора пройшла в живих розмовах за скромним чаєм і в музичних виступах українських артистів.

Настрій у всіх був святочний і урочистий, а цілий вечір був красномовним доказом того, як високо українське громадянство цінить і шанує поетичні й громадські заслуги Богдана Лепкого.

ЯК КОМІСАРИ ЧОРТА ХРЕСТИЛИ.

Газета „Гомельський Труд", яка виходить під большевицьким доглядом, отже не може писати неправди про большевиків, подає таке оповідання про те, як гомельські комісари хрестили в лазні чорта.

Кілька гомельських большевицьких комісарів здорово перепилися, купили гумового „чорта", взяли з собою горілки й пішли до парні, щоб того чорта охрестити в горілці.

Панове комісаре порозпрягались, наляли в цебрик горілки й кинули туди „чорта", а самі посідали кругом цебрика й стали закусувати.

І бачуть вони, що „чорт" потроху починає щезати, а там і зовсім зник. З пяних очей вони не зрозуміли, що гума розпустилася в горілці, й так перелякались, що голими вискочили з парні і побігли міськими вулицями...

Ця маленька правдива історія може послужити гарним доповненням до давніших історій про большевицький памятник Юдї Іскаріотови й про поему „Великий Хам", написану нашим славним земляком Валентином Поліщуком.

ФРАНЦІЯ І АВТОНОМІЯ ГАЛИЧИНИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

(Від власного кореспондента).

На засіданню комісії польського сойму для закордонних справ польський соціялістичний посол Перль звернувся до польського міністра закордонних справ Скірмунта з запитом, чи правдива є відомість часописів, що польське правительство дістало від французького правительства ноту в справі автономії для Галичини.

А саме як-раз перед засіданнєм згаданої комісії появилася була в деяких часописях відомість, що французьке правительство звернулося до Польщі з нотою, в якій вказує на те, що Найвисша Рада мусить занятися справою Галичини. Тому Франція радить Польщі надати Галичині, як найшвидше автономію, бо инакше Франція не моглаби обороняти інтересів Польщі що до Галичини.

На запитаннє посла Перля міністер Скірмунт відповів, що відомість про таку ноту є звичайною сплетнею.

Відповідаючи на сю заяву міністра, посол Перль сказав: „Що-до ноти Бріяна, то я сподівався від п. міністра такої відповіди і знаю, що п. міністер мусів так відповісти. Я се провірив".

До сих слів посла Перля варшавський соціялістичний „Робітник додає:

Редакція „Робітника" стверджує, що дістала з Парижа з жерела безумовно віродостойного інформацію про істнуванне і зміст ноти Бріяна в справі Східної Галичини. В сій ноті сказано, що Польща перед 15 грудня мусить рішитися на автономію. Инакше Франція не могти-ме підтримувати інтересів Польщі щодо Східної Галичини".

• • •

Коли відомість про таку ноту Франції до Польщі в справі української Галичини дійсно правдива, — то се означав велику небезпеку для справи визволення української Галичини зпід польського ярма.

Безперечно, що Найвисша Рада Мирової Конференції не може на віки відкладати свого рішення в справі Галичини. Так само ясно, що з огляду на ті страшні муки, які терпить український нарід під Польщею, Найвисша Рада ледви чи мала би відвагу оставити нас далі українську Галичину під Польщею. Таке рішенне було би занадто несправедливе. По всій правдоподібности Найвисша Рада, коли-б не хотіла заманіфестувати себе слугою Польщі, мусіла би усунути з української Галичини польську окупацію.

Отже щоб не наразити Польщу на втрату української Галичини, Франція, приятелька Польщі, дає Польщі раду, щоб вона сама надала українській Галичині автономію, а тоді Франція могла би на Найвисшій Раді сказати: „Бачите, Польща сама заспокоює потреби українського народу, сама дає йому автономію, отже не треба відбирати Галичини від Польщі!"

Таке значінне для справи визволення української Галичини зпід польського ярма мала би нота французького президента міністрів Бріяна до Польщі, — коли відомість про ту ноту дійсно правдива.

Як з тої ноти так і з инших познак виходило би, що справа Галичини таке наближається до вирішення. Власне тепер приїхав до Праги польський міністер закордонних справ Скірмунт, щоб обговорити справи політичного договору між Чехією й Польщею. Будуть тут певне також мова про те, щоб Чехія згодилася на польські претенсії до Української Галичини. З приводу приїзду Скірмунта до Праги тутешня преса пише, що з Праги Скірмунт вибереться на захід, до Парижа й Льондону де, має швидко рішитися справа української Галичини.

З сього всего виходить, що власне тепер мусимо напружити всі сили, щоб оборонити нашу рідну землю перед польським ворогом і заставити держави антанти видати справедливе рішенне, — рішенне, яке усунуло би з української Галичини польську окупацію і привернуло краеви незалежність.

Що для сеї акції дуже причиниться підписуванне Позички Національної Оборони,—се ясне для кождого. Маю всю надію, що Ви, американські Браття, поможете рідній землі вирватися з польської неволі.

Д-р Михайло Лозинський.

Прага.

ЯК ПОЛЬЩА ЗАБИРАЄТЬСЯ ПРИ ПОМОЧІ ПРОВОКАЦІЇ УДЕРЖАТИ СВОЄ ЯРМО НАД ГАЛИЧИНОЮ?

Польща тепер попала в страх, що стратить Галичину і зачала панічний крик і пропаганду проти уряду д-ра Евгена Петрушевича при помочі найпідлійших брехонь та злочинної провокації.

З того приводу віденський тижневик „Український Прапор" помістив у виданню з 5. с. м. вступну статтю яко осторогу для Українців, щоби знали проти-акцію проти польської злочинної пропаганди.

Сю статтю передруковуємо отсе у „Свободі" і звертаємо на неї особлив увагу наших читачів.

Ся стаття звучить:

Польські брехні і провокації.

Найперше пригадка з перших місяців 1919 року. Справа державности Східної Галичини наближалась тоді до вирішення. Скрема антантська комісія під проводом генерала Боти визначила була українсько-польську демаркаційну лінію, почім мали наступити мирові переговори під патронатом антанти. Ось-ось здавалося, настане конець польським імперіялістичним ілюзіям щодо Східної Галичини й українському народови Східної Галичини, вистраждавшому у воєнній хуртовині, буде можна перекувати меч на леміш. Та саме в той момент ціла польська преса від офіціяльних до брукових органів підняла страшний вереск: **Українці Східної Галичини германофіли, виконавці волї Габсбургів і Гогенцолернів, а українське військо — се большевицькі банди, що тортурують польські жінки; вішають польських священиків; здирають „скальпи" з польських військових полонених.** Про українські „жорстокости" появилось на всіх европейських мовах безліч брошур, відозв, фотографічних знимок. Під акомпанємент сеї польської брехні в краю і заграницею виїхав тодішній президент польських міністрів Падеревський до Парижа і з т. зв. „документами" в руках повів таку саму пропаганду серед провідних мужів антантських держав. І саме з помочию тих фальшованих документів і фотографій вдалось йому не тільки спровадити армію Галлера з Франції до Галичини, але також виєднати в антанти дозвіл на „очищенне Східної Галичини по Збруч від українських большевицьких банд".

Картина нинішних днів до подробиць подібна до тогочасного положення. Зусиллями Галицького Уряду і громадянства вдалось опрокинути польські наклепи про „большевизм" галицьких Українців і переконати антанту про слушність державних домагань українського народу Східної Галичини. Ліга Народів не тільки відкинула польські державні посягання на Східну Галичину і признала її окремою міжджавною одиницею, але й візвала в останнім часі Найвисшу Раду аліянтських держав до скорого вирішення східно-галицької справи. Після вирішення справи Вильни й Горішнього Шлеска прийшла черга на Східну Галичину. Для многострадального народу Східної Галичини заблисла надія на красші дні.

І саме в сей момент завили польські гиени скаженим виттєм. В цілій польській пресі від урядової до брукової піднявся вереск, що Галицький Уряд працює за німецькі гроші і виповняє інструкції Габсбургів та Гагенцоллернів. А рівночасно польська контр-розвідка по одуманому пляну пускає на сторінках польської преси алярмуючі звідомлення про викритте у Львові в будинку св. Юра комуністичних зборів, якім почесну торожу мав робити братчик Василяшин, особистий секретар митр. Шептицького. Повязавши до купи інсинуацію і провокацію, польський уряд пускає їх в довгих радіовістях за кордон, щоби приготовити відповідний „дипльоматичний" грунт для польського міністра закордонних справ Скірмунта, який саме тепер вибирається через Прагу до Лондону і Парижа в справі Східної Галичини. Ясна річ, що як колись Падеревський воював перед провідниками антанти в справі Східної Галичини брехнею і клеветою польської преси і пропаганди, таксамо й теперішний, крик польської преси, замовлений польським урядом, щоб дати Скірмунтови аргументи в руки проти змагань Галицького Уряду й цілого нашого народу.

Становище Галицького Уряду до монархістичних затій було неразь вияснюване на сторінках нашого органу; останній раз у статті: „Монархістичні затії супроти Галицької Республики" в 36. ч. часописі „Український Прапор". **Праця Уряду уможливлена грошевими жертвами американських Українців.** Не Галицький Уряд, а Поляки заключили мировий договір з большевиками. **Червоний большевицький прапор повіває у Варшаві яко символ польсько-большевицького замирения саме вхвилї, коли десятки тисяч галицьких Українців догибають в польських тюрмах.**

Українці! Уроженці Галицької Землї! До Вас, котрих доля закинула на чужину, наше слово. Не чекаючи посторонньої ініціятиви, інформуйте чужинців, їх пресу й дипльоматію про вартість і ціну польських наклепів. **Уряд зможе виконати своє завдання тільки тоді, коли йому прийде з допомогою ціле громадянство, що опинилось на чужині!** Се наш обовязок перед нашими земляками, що мучаться за кратами польської тюрми.

Противорічности в польській брехні збивають її самі. Вязати комунізм зі старим консервативним Юром і з Габсбургським принцом — се щось таке фантастичне й дурне, що повірити тому може хиба людина, яка про політичні відносини не має найменьшого поняття.

ЯК ЛЯХО-ТАТАРИ ПЕРЕВОДИЛИ ЛЯЦЬКУ КОНСКРИПЦІЮ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Звідомлення про кроваву ляцьку конскрипцію зі старокраєвих українських часописий.

VI.

(Дальше).

ДРОГОБИЧЧИНА.

В селі Солець арештувала жандармерия студента Осипа Іваника за се, що заявив: „Я не признаю себе горожанином Польщі". Його засуджено на 7 днів вязниці на донос комісаря, який представив його большевиком і мстився за се, що його не принято на університет. Стефана Голдана приказав комісар Дмитро Мінчак арештувати в підозрінню, що він подирав з домів конскрипційні оголошення і веде антиконскрипційну агітацію. Його передержано 3 доби в арешті. Комісар Мінчак вималював агітаційний афіш, оправив в рами і прибив на стіні. Хтось в ночі знищив сей афіш а за се на село наложено контрибуцію.

РАДЕХІВЩИНА.

В селі Тетевчах комісар Гураль записував Поляками всіх, хто вміє хоч число по польски. Між иншими записав Полькою Параску Гречаник. Всіх, що бажали себе записати Українцями, питав комісар: „Чи маєте документи з України"? Від кождого дому збирають комісарі на свої видатки по 135 мк. На 14 днів вязниці за опір в конскрипції засуджено Ляця Шевчука, Марію Семчин, Настю Парубочу, всіх з Оглядова. Парох Радехова о. Пеллїх засудженийй на двократну відмову зізнань на 1.800 мк., або 3 місяці арешту. Від дня 15. жовтня оголошено в Радехівщині виїмковий стан, по 9 год. вечер не вільно ходити по вулиці ані світити в хатах.

РАВЩИНА.

В Раві Руській сидить в арештах 105 осіб, між якими багато жінок і дітей. З села Гребешова приведено арештованих але із-за переповнення в тюрмах, їх тримають під голим небом, або кавалерія жене по 100 осіб на день до Рави руської, а на ніч назад до села. Тимчасом в опустілих селах господарують жовніри. В самому Гребешові є окрім місцевої поліції 30 поліцаїв зі Львова і 90 кавалеристів. Ціле село замінилося у воєнний табор. Жовніри бють селян. Улан 6 п. Ян Малішевскі розбив голову крісом 10 літній дівчині Агафії Кожушко. Побито також до непритомности звязавши його шнурами Михайла Демка, Степана Козака, Василя Півкора, Юстину Влашин побили 14. жовтня так, що вона збожеволіла. Миколу Кожушко, який інтервеніював в справі побоїв селян, арештовано і побито револьвером в груди, на приказ підхорунжого. Миколи Кожушко сидить і досі в арешті.

ЛЬВІВ.

Комісар Сіціньскі виповнив власноручно конскрипційний аркуш у гром. Омеляна Бараника, сам доповнивши: „Под поліснїм пржимусем вип[п]елнєн! Крім сего наложено на згадового за відмову зізнань 600 м. кари.

Дня 17. жовтня арештовано урядничку „Дністра" Марію Білик за відмову конскрипційних зізнань. В її неприсутности виповнили комісарі аркуші і підписали самі. В арешті погрожували інтернуванням.

До громадянки Депутової при вулиці Петра ч. 3. прийшли комісарі і примушували підписати конскрипційний аркуш, а коли вона відмовилася, комісарі приказали підписати аркуш малій, 9 літній дітині.

За відмову від виповнення конскрипційної листи відведено на поліцію редактора „Руси" К. Вальницького! по стягненню з нього на поліції протоколу, випущено його.

ЯВОРЩИНА.

В селі Любині арештовано Андрія Писика і Василя Ковалика. В с. Чернилеві арештовано Івана Ковалика. В Яворі сидить в арештах 14 осіб. В с. Бонові розквартирувалося військо. У Сенька Ільчищина і Гринька Чолача забрало військо богато дорогих річей, збіжа і продуктів. Побито Савку Дутку, Пилипа Підлужного і С. Кобилецького. До Ст. Купновиць військо прислано чотирох жовнірів за се, що він заявив: „Я не признаю приналежности до Польщі, яка є лише окупант-кою". Жовнірі ограбили його і сказали: „Ми пржиєхалі на окупацьєн". Ограблено Івана Дутку, побито Марію Дику. Марину Мандат побили жовнірі так, що її відливали водою.

САМБІРЩИНА.

В с. Мшанець поліція не була в силі перевести конскрипції. Нарешті скористала з сего, що всі люде були в церкві і обложивши церкву поліцийтами і загородивши кордоном вихід, примусили людей підписати в церкві аркуші. Селяне виповнили так, що написали „Приналежність Східна Галичина" але староста не приняв сих аркушів і загрозив учителеви Луцькому арештом, як він не примусить селян признати польську приналежність.

ГОРОДЕНЩИНА.

В с. Репужинцях арештовано в звязку з конскрипцією Йосифа Петрицького. Леся Марунчака, Гриця Курчака, Івана Лесіва, Федя Костюка, Федя Плешковського і Степана Подолюка з Делешева. Жандарм побив вагітну Анну Лесів, в наслідок чого у неї наступило ушкодження плоду. В с. Глушкові арештовано Юрка Мелимуку і Петра Регуша в звязку з тим, що в конскрипційного комісаря хтось викрав акти. В с. Рашків військо зібрано, на цїли конскрипції" 100.000 марок, як контрибуцію за опір і 11 кірців збіжа, 200 бохонців хліба, 2 штуки свиней, вартости 80.000 м, одного барана, окрім того богато набілу і т. д. Побито Михайла Мадрига, 60 літнього старця, ограблено Жидів, знасилувано стару жінку, 50-літну Параску Глаголюк. Жовнір хотів знасилувати дівчину Марію Яхневич, але збіглися люди і герой утік. Військо приїхало одним возом, а вивезено 7 возів, навантажених сільським добром.

Документ на часі.

Шкільна повітова рада в Жовкві видала цікавий розпорядок, який наводимо тут дослівно в українському перекладі:

„Шкільна повітова рада в Жовкві. Ч. 2553. — Жовква, 15. жовтня 1921. — До п. Марії Залітачівни, сталої учительки в 4 кл. школі в Жовтанцях. Староство в Жовкві повідомило повітову шкільну раду, що при спису населення Ви не признаєтеся до польського горожанства, вписуючи власноручно в рубриці виказу: „Східна Галичина під окупацією Польщі". Тому що по думці арт. 5. розпорядку міністерства внутрішних справ з дня 7. червня 1920 р. Д. з. польської річипосполитої ч. 52. поз. 320 в редакції міністерства закону з д. 20. січня 1920. Д. з. польської річипосполитої ч. 7. поз. 44 про польське горожанство тільки горожане польської республики можуть займати посади в державній цивільній службі, до якої зачисляється і учителів публичних шкіл, а Ви до польського горожанства свідомо не признаєтеся, тому шкільна повітова рада звільнює Вас з сьогоднишним днем від учительських обовязків в публичних школах і здержує дальшу платню з державного скарбу. Повітова шкільна рада в Жовкві, Презес. (Підпис нечиткий")."

Треба додати, що учителька Марія Залітачівна має 26 років учительської служби і є одиною українською силою на 6 українських сил в школі з українською викладовою мовою в Жовтанцях.

Частина маніфестаційного походу джерзисітських Українців.

ВЕЛИЧАВА УКРАЇНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

(Допись).

„До збруї, в ряди ставайте, хай нікого не бракне!" Так взивав зорганізований комітет всіх братств, товариств і сестрицтв української громади в Джерзи Сіти. І дійсно, нарід відізвався на сей поклик і кождий свідомий Українець ставився на збірну коло церкви точку вже о годині 6-тій вечером, в суботу, 12. листопада с. р. На даний знак кождий, купивши прапорець американський або український, ставав в ряди і за короткий час чвірками, карними рядами, під звуками двох банд, а це Української Банди з Ню-Арку і другої, джерзисітського Народного Дому з гори міста, подався цей здвиг народу вперед. Аж мило було глянути, як той нарід, помимо холоду та хляпавиці, бадьоро ступав під стягами українськими та американськими, несучи чотири великі таблиці з написями в англійській мові, котрі здалека можна було читати, тимбільше, що були належито освітлені смолоскипами. На тих таблицях були отсі написи: „Ми жадаємо визнання Української Західної Републики"; „Америка видала українську Східну Галичину Ляхам — в імя справедливости жадаємо її освобождення"; „Ми протестуємо проти ляцької військової окупації Галичини"; „Чи почує Америка голос розпуки галицьких Українців, мордованих Ляхами?"

Позаяк похід ступав бізнесовою частию міста, де під цю пору було маса народу, тому тисячі Американців ставали, читали написи та витали привітними окликами машируючі ряди. Читали це і „браця Поляци" та скреготали зубами, що не мають сили, от так як там в Галичині, багнетами розігнати „гайдамакуф", котрі силою виривaються зпід їх кровавої дикунської опіки.

По довшім поході Українці дійшли до величавої галі „Дікінсон Гай Скул". Маси народу подалися до середини на віче, перед отвореннем котрого обі банди на перемінну відіграли кілька українських та инших музичних творів.

В означенім часі виступив на сцену місцевий церковний хор і відспівав американський гимн „Стар Спенґлед Беннер". Це було офіціяльне отворення віча.

На сцену вийшов предсідатель цего протестаційного віча, Американець п. Джан Дж. Касерли, і виголосив відповідне вступне слово. Відтак по черзі п. Касерли заповідав вічевикам кожду слідуючу по собі точку програми і представляв зокрема кождого бесідника.

Бувший джерзисітський судія, п. Марк Суліван, говорив на тему: „Чому Українці є за загальним розоруженнем". Його промова, виголошена ясною і для всіх зрозумілою англійською мовою, зробила на вічевиків велике враження. В часі своєї промови він виняв зі своєї кишені годинник і сказав такі слова: „Сей годинник є моєю власностию і ніхто не годен цего заперечити. Допустим, що якийсь опришок під загрозою револьвера припер мене до стіни і зрабував мені цей годинник. Власть безпеченства по якімось часі зловила цего опришка і знайдений при нім мій годинник передала до судового депозиту, відки я можу цей годинник відобрати, коли докажу, що він є справді моєю власностию. І як ви думаєте: колиб так цей годинник лежав у суді рік, або й довше, чи він перестає бути моєю власностию? Так як з тим моїм годинником, таксамо стоїть справа з українськими землями. Ті землі можуть бути на якийсь час під окупацією чужинців, але все таки український нарід є їх правним власником і тому його право до них ніколи не передавнюється".

В иншім місци своєї промови п. Суліван говорив таке: „Ми, Американці, любимо чванитися перед світом, що ми є миролюбивим народом. А чи кождий з нас знає, що з кождого одного доляра, який ми складаємо на державний податок, 92 центи йде на цілі воєнні? І яка-ж це миролюбивість?"

Другий з ряду бесідник, звісний уже нашому загалови п. Джеймс А. Геміль, бувший конґресмен, доказував у своїй промові: „Чому Західна Українська Република повинна бути визнана". Він говорив палко і з переконаннем у слушність української справи, яка йому є дуже добре відома. Ріжними іменами, датами і фактами з української історії він задивував усю авдиторію, тож не диво, що між слухачами цеї інтересної промови чулося слова: „Отсей чужинець міг би навчити рідної історії неодного Українця". І справді п. Геміль говорив по анґлійськи так, як говорив би по українськи кождий свідомий Українець.

По відспіванню хором „Далека ти, а близька нам" виголосив промову п. Тома Ф. Міни, заступник команданта Американського Леґіона стейту Ню Джерзи. Він говорив на тему: „Траґедії війни і як осягнути мир". На самім вступі своєї палкої промови він сказав отсі слова: „Ми зійшлися тут на те, щоби запротестувати проти того народу, котрий ще вчера був сам в неволі, а нині вже другі народи поневолює. Українцям належиться такасама свобода і воля, як і другим независимим народам, бо за цю свободу український нарід свою кров проливав і ще доси проливає". В дальшім тягу своєї бесіди він говорив: „Про воєнні страхіття не можете говорити ви, ані ніхто з тих, хто цих страхіть на свої власні очи не бачив. Про війну можу говорити я і такі як я, бо ми на війні були. Що діється на війні, я вам цего описати не годен, але вірте мені, що ніякий воєнний ветеран не буде ніколи голосувати за війною, лише за миром".

Загально скажу, що згадані висше всі три бесідники відносилися до української справи дуже прихильно і радили Українцям здобувати собі опінію американського народу, котрий є в засаді справедливий і миролюбивий, хоч під пору може трохи ріжними світовими подіями побаламучений. „Доберіться до совісти Американців, поставте їм перед очи свої вікові кривди, а вони вам певно поможуть! — говорили американські промовці.

Витаний оплесками, виступив др. Л. Цегельський та, привитавши присутних в імени всего народу рідної землі, в довшій бесіді розказав, як український нарід, скинувши кайдани, будував свою власну хату-державу, як боролись по геройськи наші браття, та переможені велитенською силою Поляків і аліянтською амуніцією, а вкінци здесятковані ріжними пошестями упали, однак все таки не дають злапатися на жадні „автономії", але обстоюють твердо свої права. Навязуючи свою промову до передбесідників Американців, вказував, що можуть зробити американські Українці для рідного краю, апелюючи до почуття справедливости своїх сенаторів і конгресменів, та через масові петиції і пресу. Теперішна конференція розоруження повинна таксамо вглянути і до Польщі, котра днесь по Франції має найбільшу армію в світі, яку вона тримає тільки зі страху, щоби поневолені народи не вирвалися зпід її кровожадної опіки. Нехай буде визнана самостійною Західна Україна, а сотки тисяч польського війска будуть розоружені і настане мир.

Бурливі оплески вказували, що нарід вповні годився з виводами бесідника.

Відтак предсідатель віча перечитав резолюції, взиваючі до визнання Української Західної Републики і до усунення відтам ляцької окупації. Рішено ті резолюції заслати до президента Гардінґа і до всіх міністрів та членів конференції, засідаючої тепер у Вашінґтоні.

Ці резолюції джерзисітський маніфестаційний комітет повинен би опублікувати.

Остатний виступив низше підписаний, даючи признанне зібраним за стільки праці і витривалости та взивав до орґанізації і жертв, аби підтримати тих героїв, вигнанців по таборах, і те одиноке українське правительство Петрушевича, котре докладає всіх сил, аби вирвати рідний край з неволі.

Відспіваннем гимну „Ще не вмерла Україна" віче закінчено, а нарід, вдоволений з виконання свого обовязку, розійщовся підбадьорений домів.

На похвалу джерзисітських Українців треба сказати, що ціла їх описана висше маніфестація випала так світло і величаво, як лише можна собі подумати. Не було тут ані дрібки чогось такого, що могло би разити всякого культурного чоловіка. І добре воно сталося, що з такої додатної сторони пізнали наш нарід присутні на тій маніфестації Американці.

Тільки більше таких маніфестацій! Нехай заговорять в подібний спосіб по всіх місцевостях американські Українці, а справа наша буде певно рішена справедливо та вкороті тішитись будемо вільною, свобідною Українською Державою.

Р. Слободян.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ЛИСТОПАДА...

В треті роковини віднови Галицької Держави.

(З віденського „Українського Прапора" з 1. с. м.)

Минає третій рік від хвилі, коли український нарід Галичини й Буковини в семім століттю неволі підняв свій синьо-золотистий прапор над Львовом, столицею Західної України. Минають треті роковини першого крівавого бою в городі Льва.

Днів тричі по 7 видержало бій у Львові знесилене військо українського народу.

І девять місяців видержала Ти, знищена війною Галицька Земле — видержала напір усеї Польщі, підпомаганої чужими гарматами, чужою муніцією та зброєю, чужими харчами й одягами, чужими офіцирами. А в девятім місяці безнастанного бою, коли з Франції наспіла Ляхам на підмогу значна армія Галера й коли в таємнім порозумінню з ними вдарила на Тебе з заду ще й Румунія, — перейшла Твоя молодь босими ногами останні ниви галицької землі й пішла за Збруч, на Велику Україну. Пішла, щоб там докінчити тайну великої жертви своєї. А пішла туди ще в стотисячній силі — на нову Голгофту.

І вигинула там молодь Твоя, Український Народе Галицької Землі й Зеленої Буковини, — вигинула з голоду, студени й хоріб — ніким непоконана, непобита. Вигинула так, що навіть не знатимеш, де стоять могили Синів Твоїх і де пошанувати їх кости в світлий день побіди.

Бо той день побіди прийде напевно. Він мусить прийти, бо в Тобі мимо всіх мук і страждань не завмерло горяче бажанне своєї держави! Ти хочеш мати її. Ти й будеш мати її!

А поки що Ти страдаєш так, як не страдав ні один нарід Европи. Страдаєш від гори до долу. Тремтить біль Твій великий у високій церкві Юра і в низькій землянці чорнороба. Скимить рана в серці Твоїх інтеліґентів і селян, ремісництва й робітництва, мущин і жінок, старців і дітей. І повні всі ляцькі тюрми Твоїми дітьми, що караються там за Твою державність. І нема у нас родини, яка не понеслаб великої жертви на окрівавленім вівтарі держави.

А найдужче болить Тебе те, що панування над Тобою віддали переможці світа в часі празника освободження народів Ляхови, тому Ляхови, що вже раз убив Твою державність і сам через те став невольником і був ним разом з Тобою. А тепер той польський убийник, той трикратний Каїн-Варава (що вбивав також білоруський і литовський народ), — знущається над Тобою на очах всього світа й наругу творить на Твоїй землі. І хоче з корінем знищити племя Твоє, забирає Тобі землю й найтяжчий хрест муки кладе на селянство. А світ спокійно дивиться, як той Каїн, як польський убийник Варава бродить у крови по Твоїй землі.

Український Народе! Ти вже десь чув історію-правду, подібну до Твоєї. Де? В розваленій Ляхами церкві Твоїй, яку безчестить ляцький солдат. Ось вона:

„На кождий празник випускали їм одного вязня. А тоді був Варава у вязниці, що поповнив убийство. І сказав їм Пилат: „Чи хочете, випущу вам Ісуса". Бо знав, що з зависти видали Його. Але первосвященики підмовили народ, щоб радше випустив Вараву. Пилат сказав (показуючи на Ісуса): „Щож злого учинив Він?" А-ле вони ще сильніще закричали: „Розпни Його!" Тоді Пилат пустив їм Вараву, а Ісуса збичованого видав, щоб його розпяли. А вояки вивели Його на подвіре і скликали цілий полк. І одягли Його в червоний плащ і сплели терновий вінець і вложили на Нього. І били Його по голові тростиною і плювали на Нього і серед наруг повели, щоб розпняти Його. І присилували одного переходячого Симона Киринейського, котрий ішов з поля, щоб ніс хрест Його. І привели Його на місце Голгофту, то значить на місце людських черепів. І поділили одяг Його і кинули жереб, що хто взяти мав. А була година третя, як розпняли Його.*) А з ним розпняли двох розбійників, одного з правого, другого з лівого боку. І сповнилося слово письма: що до злочинців почислений буде!... І мучився Він шість годин. А в годині девятій закликав: „Боже мій, Боже мій, чому Ти мене опустив?" А один побіг, наповнив губку оцтом і подав пити Йому Ісус видав останній голос і спустив духа. І завіса в храмі роздерлася на двоє..."

Український Народе!

Чиж не з зависти за Твою землю-батьківщину беруть Тебе на муки? Чиж не випустили убийника-Вараву на свободу, а Тебе чи не ведуть на розпяттє? І чи не паде тягар хреста Українського Народу на Тебе, хліборобе, що йдеш з поля після чесної праці? І чи не сповнилось на Тобі письмо Твого найбільшого сина Шевченка, що в огні Тебе окраденого будять? І чи не так тяжко Тобі, що Ти хвилями кажеш: „Боже мій, Боже мій, чому Ти мене опустив?" І чи не маєш Ти між своїми Юдів Іскаріотів, які продалися ворогови?

Вічний знак-символ, що стався на Голгофті, се Твій символ, Український Народе!

І як не вбили ідеї Ісуса, так не вбють ідеї Твоєї державности. Вона вже воплочена й видасть плід. Великий і могутній, що задивує світ.

А до того часу Ти нести мусиш хрест на Собі й помагати слабшим, що падуть в дорозі на Голгофту. Коли добровільна допомога Твоя своїм не буде менша ніж примусова, яку з Тебе тягне Твій воріг Ти, сповниш міру жертви Твоєї в сей тяжкий час неволі. Бо віра без діл мертва есть, як учив Той, що воскрес у третій день по похороні.

О. Назарук.

*) Наша 9 рано.

Іван Мегера.

ДО БУКОВИНИ!

(З польського полону).

—o—

Не забув я й не забуду
Тебе, любий раю!
Буковино моя мила —
Барвінковий краю!

Серед мук і серед злиднів
В Тухолі, в неволі
Дні я лічу, лічу хвилі,
Виглядаю волі...

Виглядаю, літа трачу
І годі діждатись,
Щоби вже раз, милий краю,
До Тебе дістатись.

Серце ниє з туги — муки,
Як Тебе згадаю...
Буковино моя мила, —
Раю мій, розмаю!

Буковино моя люба!
Ти перло Вкраїни!
Нема в світі гарніщої
Від Тебе країни...

Тухоля, 7. серпня 1920.

ПОЛЬСЬКЕ ВАРВАРСТВО.

Подаємо нашим читачам передрук сконфіскованої передової статті у „Вперед" з 23. жовтня с. р. Стаття написана так спокійно, що просто приходиться раменами здвигнути, як вона могла бути взагалі сконфіскована. Але збожеволілі польські посіпаки з цензорським олівцем у руках не знають уже ніякого стриму. Та прийде й на них кінець і заслужена кара! — **Редакція.**

„За протидержавну діяльність" — ось мотиви, якими руководилася дирекція польської поліції, коли завішувала Український Горожанський Комітет у Львові. Тії три слова без ніяких коментарів і близщих пояснень уміщені на офіціяльному документі львівської дирекції поліції з дня 19. жовтня с. р.

В чомуж саме проявилася ця „протидержавна діяльність" гуманітарної інституції? Чи в тому, що піклувалася інтернованими й арештованими, даючи їм моральну чи матеріяльну поміч? Чи тим, що турбувалася беззахистними сиротами? Чи може тим, що під свою опіку взяла українських інвалідів, якими ніхто не журився і вони були кинені на поталу судьби? Чи врешті тим, що давала правну пораду всім, які її потребували, що посередничила у вишукуванню заняття, що занялася судьбою зльокавтованих польською адміністрацією українських службовиків?

Чиж цею акцією виказав У. Г. К. ту протидержавну діяльність?

Ми це до певної міри розуміємо, коли польська влада замикає якесь політичне товариство за це, що воно проявляло якусь небажану акцію, що не признавало утвореного стану у Східній Галичині. Одначе ніяк не можемо зрозуміти, коли тими самими методами поборюється неполітичну інституцію і не тільки нищиться її, але одночасно приноситься велику кривду і шкоду тим, що потребують цеї інституції і її помочи.

Бож хто займеться тими сиротами, якими досі опікувався Горожанський Комітет, з важким трудом збираючи лепти? Хто дасть поміч інвалідам, немічним калікам або безробітним службовикам, яких таж сама польська влада безпощадно викинула на вулицю? Хто заопікується сотками й тисячами арештованих, коли одинокій інституції, яка до сього мала право, відбирається спромогу несення помочи?

Чиж думала про це польська влада, коли її органи накладали печатки на дверах льокалів Горожанського Комітету — скільки нещастя принесе вона тим своїм кроком? А принесе нещастє хіба невинним сиротам, вдовам, збігцям і тисячам потребуючих помочи!

Боротьба завжди жорстока, але навіть в боротьбі повинні мати значінне етичні почування, навіть в боротьбі повинні бути певні границі, яких хочби в імя людськости не вільно переступити.

І до чого врешті зводиться поняттє самої боротьби, коли в даному моменті маючі силу чинники уживають аж таких метод і таких сердств?...

Такі події, як завішенне діяльности Українського Горожанського Комітету у Львові — ніде й ніколи не находили признання і не дадуться нічим оправдати, а етика й гуманність навіть для противника повинна бути захована.

Трелітня майже діяльність Українського Горожанського Комітету відома добре широким кругам української суспільности. Його значінне і потребу відчув і зрозумів кождий, кому хоч раз доводилося покористуватися охороною цеї інституції. Не диво отже, що в хвилину теперішнього лихоліття всі дивилися на неї як на одиноку правну охорону, відносилися до неї з повним довірєм і признаннєм і то не тільки тут в краю, але й на еміграції і за далеким океаном. Тому то вістка про припинення діяльности цеї гуманітарної інституції всіх до живого вразила, тимбільше, що це припиненнє наспіло в таку хвилину, коли потреба помочи й охорони стала більша, коли відносини стали більш невиносимі й по нашій країні повіяло духом зперед трьох літ.

Даючи висказ загальному обуренню, жадаємо від компетентних чинників, щоб вони хочби тільки в імя гуманности, — а цього прецінь маємо право вимагати — анулювали дотеперішне своє рішенне в справі завішення діяльности Українського Горожанського Комітету, щоб не ставили ніяких перепон у веденню дальшої акції згаданою гуманітарною інституцією і її поодинокими секціями, щоб не терпіли діти, сироти, вдови й безпомічні каліки та жертви теперішнього лихоліття.

Закриттє Горожанського Комітету осуджує ціла українська суспільність, вважаючи його безпідставним актом та осуджує одночасно всі методи, якими льокальні адміністраційні чинники послугуються для поборювання українства...

ГЕОГРАФІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ГАЛИЧИНИ І ЇЇ ПОЛІТИЧНА ДОЛЯ.

Ґеографічне положеннє — се може найважніщий ґеографічний чинник для кождої землеписної одиниці: материка чи комплексу країн, краю чи землі, сторони чи околиці, навіть поодинокої місцевини. Ґеографічне положеннє проявляється у всіх родах ґеографічних предметів і явищ кождого земного простору.

Фізично-ґеографічний бік ґеографічного положення кождої країни вічний, хоч не теоретично, та практично для нас, людей, що є короткотревалими продуктами розвитку життя на нашій планеті. Антропоґеографічний бік ґеографічного положення підлягає частіщим змінам, які є лекші до схоплення та зрозуміння для нас недовговічних.

Українська Галичина своєю природою без ніякого сумніву належить уже до Східної Европи, сього великого комплексу країв, що займає властиво цілий череп европейського материка й залягає простір більш як половини сього конвенціонального континенту, що зоветься Европа. Таксамо своїм населеннєм, його расовістю, мовою, суспільно-ґеографічними, господарсько-ґеографічними й політично-ґеографічними його відносинами Українська Галичина суцільно мусить для кождого землезнавця являтися одною зі східньо-европейських країн.

Східна Европа — се комплекс шістьох великих країв. Галичина не є одним із них, вона належить як одна країна до великого східньо-европейського краю — до України, яка знов своєю чергою заняла цілий південь Східньої Европи — від закруту Східніх Карпат по Кавказ і Каспійські степи.

Положенне Галичини супроти Европи як цілости майже центральне, супроти Східньої Европи й України визначно окрайне. Центральність положення Галичини мала дотепер уже маленьке значінне супроти нікчемних поступів европеїзації Східньої Европи. Тій европеїзації призначена велика роля щойно в будуччині. Натомість окрайне положеннє Галичини супроти Східньої Европи й останньої України відгравало й відграє величезну ролю в політичній долі нашої Батьківщини.

Силою свого окрайного положення Галичина мусіла бути від хвилі повстання політичних організмів Східньої Европи їх заборолом проти посягань західніх сусідів. Се принесло Галичині богато воен і клопотів, одначе допомогло їй дуже визначно до внутрішньої консолідації за галицьких князів Ростиславичів і Романовичів. Галичина успішно боронила стару українську державу перед експанзією Поляків, Мадярів, Румунів. Вона так зміцнилася західними впливами (вони до неї як межової країни найкраще доходили), що перетрівала на більш як сотню років першу татарську навалу. Та коли не стало цілого східньо-европейського запілля, звойованого татарським лихоліттєм, галицький останок великої української держави, шарпаний з усіх сторін, не міг удержатися й пішов під пануваннє середньо-европейської держави Польщі.

Тоді перший раз політичні відносини знасилували природу: східньо-европейську країну прилучено до природою й людьми чужої области. Сей неприродний стан покищо не був такий яркий, бо польсько-литовська держава взяла крім Галичини також значні части инших східньо-европейських країв: України й Балтії під своє пануваннє. Та всетаки сей штучний стан приніс за чотири століття величезні шкоди землі й народови Галичини.

Ще гірше знасилувано природу, прилучаючи 1772 р. Галичину до Австрії й 1919 р., даючи дозвіл Польщі окупувати сей шматок української землі. Австро-угорщина була визначно середньо-европейською державою, Галичина, приліплена до неї, стала загумінком, закутиною, забитою дошками. Звідси пішла безліч шкід на всіх полях життя українського народу Галичини. Та всетаки були бодай відчинені дверцята до повнокультурного західньоевропейського середовища.

Богато гірше стоїть справа тепер. Польща мимо найщирішої охоти й мимо безмежних своїх аспірацій (зазіхань) не змогла стати східньо-европейською могутністю. Вона вспіла тільки на часочок загарбати відшибки східньоевропейських країв: знов-же Балтії та України — части Литви, Білої Руси, Підляше, Холмщину, Галичину, части Волині й Полісся. Неприродність, яка лежить у прилученню сих земель до Польщі, навіть не-ґеографови кидається в очи. Навіть сеї дрібної (в практиці) культурної користи, яку мала Галичина в своїй колишній приналежности до Австрії, вона тепер не має. Бо Польща не має повної західньої культури...

З такого насилування природи, з прилучування східньо-европейських земель до середньо-европейської держави, виходять для сих земель величезні шкоди — політичні, економічні й культурні. Та нема дійсної користи і для Польщі. Польща як національна держава в етноґрафічних межах має будуччину певну. Понабиравши собі натомість земель, що як фізичноґеоґрафічно так і антропоґеоґрафічно є чужі черепови її землі й народу, тільки ослаблює себе й виставляє на конфлікти з цілою східньою Европою. Східня Европа, очунявши по революції, з природописною послідовністю змагатиме до своїх природних границь. І то зарівно тоді, коли буде політично одноцільна, як і тоді, коли се буде федерація або навіть і група самостійних держав. Яка буде тоді будуччина Польщі, не трудно вгадати, коли пригадаємо, що за плечима Польщі могутня, хоч нині й ослаблена — Німеччина.

Державні мужі Польщі не захотіли 1918 р. скористати з нагоди. Не помогли Українцям, Білорусинам і Литовцям до організації власних національних держав. В гурті сих держав Польща моглаб добути собі значінне яке рівналосяб великодержавному становищу й запевнилоб силу і тривкість польському державному організмови. Замість того польські державні мужі на якийсь час знасилували природу. Висліди насильства не можуть бути добрі.

Степан Рудницький.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. Вошествія св. Духа, від. 108, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 1-шій годині пополудни в неділю, 4. грудня, в галі церковній під ч. 2095 Квід стр. На порядку нарад буде звіт урядників за цілий рік і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Д. Онисик, предс.; Д. Колачко, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. „Запорожська Січ", від. 23, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 4. грудня, в гали під ч. 139 Мейн стріт. Будеться вибирати новий уряд. Довжники мають вирівнати свої залеглости. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Г. Князевич, заст. предс.; Д. Несторяк, секр.

ПОРТЛЕНД, ОРЕ. Тов. ім. Івана Франка, від. 92, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 4. грудня, в домі Франка Кічака під ч. 767 Гарлд Аве. На порядку нарад є важні справи до полагодження і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — С. Богачик, предс.; Г. Пелех, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр. Рождества Пресв. Богородиці, від. 216, вибрало на річнім мітінґу дня 8. жовтня отсей новий уряд: М. Карплюк, предс.; А. Стефанюк, заст. предс.; К. Тупиця, кас.; П. Шавала, секр. фін.; Т. Ничай, секр. рек.; А. Синішка, М. Гаврищків і К. Семчишин, контрольори; М. Микитюк і М. Стефанюк, доглядачі хорих; Т. Янісевич і О. Шавала, мировий суд; В. Тимош, дверничка. — П. Шавала, секр. фін.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Николая, від. 341, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 4. грудня, в галі церковній при Каледж Аве., точно о 1-шій годині пополудни. На тім мітінґу всі члени обовязані явитися, бо буде цілорічне справозданне і вибір нового уряду. Довгуючі члени, місцеві і позамісцеві, мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з братства і з У. Н. Союза. — А. Жук, предс.; І. Гусак, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Українська Січ", від. 136, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 4. грудня, о годині 1-шій пополудни. Буде цілорічний звіт з приходів і розходів товариства і вибір нового уряду. Будеться принимати нових членів до товариства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Котрий член на той мітінґ не явиться, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Довгуючі члени як не заплатять своїх довгів, будуть суспендовані. — К. Лука, предс.; Н. Винник, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Запорожська Січ", від. 206, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що мітінґ відбудеться у звичайній гали в неділю, 4. грудня, о годині 1.30 пополудни. Проситься всіх членів на той мітінґ прибути, бо є богато справ до полагодження. Мається вибрати новий уряд. Нових членів будеться приймати до товариства і до У. Н. Союза після статута. — М. Проборівський, предс.; Я. Шараварa, секр.

ПОЗІР ПАСЕЙК І ОКОЛИЦЯ!

В українській церкві св. О. Николая в Пасейк, Н. Дж. відбудеся **ЧОТИРОДНЕВНА ДУХОВНА МІСІЯ.** В четвер, 1-го грудня о 7. годині вечером початок. Проповідати буде знаний проповідник Вп. о. Иосиф Чаплинський з Перт Амбой, Н. Дж. В пятницю, 2-го грудня о 7. годині вечером, знаний проповідник Вп. о. М. Кінаш з Філядельфії. В суботу, 3-го грудня о 7. годині Ексцеленція Митрополит Шептицький. По науці сповідь. В неділю перша Служба Божа о 7. годині рано, друга Сл. Божа о 8. годні рано, а о 10. годині Архієрейська Служба Божа і закінченне Місії Його Екс. Митрополитом Шептицьким.

Всіх вірних з Пасейку і околиці сердечно запрашаєся.

77-79 **о. Лев Левіцький.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1922 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що в остатних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

166, 150, 37, 134, 115, 128, 111, 68, 357, 240, 157, 204, 63 (4 пакунки), 161, 39, 67, 123, 373, 371, 160, 9, 364, 208, 248, 185, 380, 324, 35, 184, 363, 101, 89, 190, 85, 12, 57, 73, 367, 133 (2 пакунки).

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані почтою дня 26-го падолиста (не експресом). Котрий би з висше згаданих Відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукуєсь **НИКОЛУ ГУДИМКА** зі Слободи золотої, пов. Бережани. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситися до: **Wasyl Proc, Ukr. Voj. Tabor, B. c. 27/2, Josefov, Czecho-Slovakia.** 76-77

ПОШУКУЮ господині до заряду дому. Я єсьм бизнесовий чоловік і час непозваляє занятися хатою. Охочі піднятися сеї праці зволять зголоситися на адресу: **Mr. John Frey, 209 Crescent St., Long Island City,** вечером о 6. годині. 75-77

Пошукую свого вуйка **НИКОЛУ СТИСЛО,** з села Циків, повіт Перемишль, Гал. Хтоби о нім знав або він сам, прошу голоситися на адресу: **Vasyl Tymoczko, Ukr. voj. tabor B, III. sotnia, Checho-Slovakia.** 277

Пошукую свого брата **ОЛЕКСУ ЧЕРНИК** і вуйка **ІВАНА КРУПНИК,** походячих з місточка Куликова, повіт Жовква. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголоситися до **Vasyl Krupskij, Voj. Stavebni Okruh v Milovicich, Lysa, n. Labem, Czesho-Slovakia.** 77-78

АНТІН ЛЕНЮК, Ukr. Prac. Oddil, Sl. Nove Mesto, pod Satorem, Czecho-Slovakia, який походить з села Бортники, пов. Товмач, просить своїх знакомих з повіту Товмач, Гал., щоб прийшли йому в поміч в його невихіднім положенню. 76-77

ІВАН СЕНЕЙКО, замешкалий тепер в Клівленд, О., зволить зголоситися до Адм. „Свободи" по лист від свого вуечного брата Івана Кульґян. З листом прошу долучити 4 цнт. марку почтову. 76-77